

Protestant Theological University

Review of: Judith M. Barringer, *Olympia. A cultural history*. Princeton and Oxford: Princeton University Press 2021.

van Klinken, G.J.

Published in:
Kerk en Theologie

Published: 01/01/2022

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van Klinken, G. J. (2022). Review of: Judith M. Barringer, *Olympia. A cultural history*. Princeton and Oxford: Princeton University Press 2021. *Kerk en Theologie*, 73(3), 309-310.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons). You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

This publication might have been made available through the PThU Research Portal under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the PThU website: <https://www.pthu.nl/over-ptthu/bibliotheek-ptthu/diensten/article-25fa-taverne-amendement-end-user-agreement.pdf>

Takedown policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will investigate your claim and remove access to the work if necessary: bibliotheek@pthu.nl.

Downloaded from the PThU Research Portal (Pure): <https://pure.pthu.nl>.

Review of: Judith M. Barringer, *Olympia. A cultural history*. Princeton and Oxford: Princeton University Press 2021.

van Klinken, G. J., 2022, In: *Kerk en Theologie*. 73, 3, p. 309-310 2 p.

Judith M. Barringer, *Olympia. A cultural history*, Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2021, 281 pp., € 39,99, ISBN 978 069 1210476.

Dit boek verscheen kort voor de opening van de Olympische Winterspelen in China. Barringer kiest echter voor een heldere afbakening. Niet de spelen zelf staan centraal, maar de fysieke locatie ervan. Wat de periodisering betreft is gekozen voor een focus op de klassieke, hellenistische en Romeinse tijd (respectievelijk 480-323 BC, 323-31 BC en 31 BC tot de vierde eeuw AD). Resultaat is een reconstructie van de inscenering van de Spelen die verrassend modern oogt: een aan regels gebonden competitie die open staat voor deelnemers die in het dagelijks leven niet elkaars vrienden hoeven te zijn. Met het door synoïkisme opkomen van de *poleis* ontstond vanaf de vijfde eeuw een nieuwe situatie, die slechts in de verte overeenkomst vertoont met de vroegere situatie in de archaïsche of Myceense tijd. De *poleis* lanceerden het 'klassieke' Griekenland, dat in maatschappelijk, filosofisch en godsdienstig opzicht nieuwe wegen insloeg. Ondanks de impact van dit experiment (tot op de huidige dag!) bleven de *poleis* gevaarlijk instabiel, verward als ze bleven in een permanente onderlinge concurrentie. Als voornaamste functie van Olympia beschouwt Barringer het gegeven dat competitie nadrukkelijk bevestigd werd, maar ditmaal gebonden aan strikte spelregels. Terwijl de archaïsche goden vooral geassocieerd geweest waren met machtsuitoefening, werd macht vanaf nu gekwalificeerd door jurisprudentie en waar nodig arbitrage. Naar deze gedachte verwijst de beeldengroep op het westelijke fronton van de tempel van Zeus: de overwinning van de beheerste Lapithen op de minstens zo agressieve maar impulsieve Centauren (123-127). Deze 'apollinische' omslag laat zich herkennen in de plaatselijke verering van Zeus en Hera: het goddelijke als beginsel van de rechtsorde. Niet dat iedereen overigens meteen van dat nieuwe beginsel doordrongen was. Winnen als doel in zichzelf komt onverminderd naar voren in de oden van Pindaros en in de talloze stadbeelden van bekroonde atleten die ooit Olympia gesierd hebben. Sport gold als een aan regels gebonden oorlog. Het verschil was miniem. Succes op het slagveld en in het stadion vormden allebei aanleiding tot het opstellen van niet zelden protserige monumenten. Alexander ('de Grote') en diens hellenistische opvolgers hadden weinig moeite met de gedachte dat succes zichzelf bewijst: de sterkste gold per definitie als de gezegende door de goden. De Romeinse keizers, met hun zelfpresentatie als bewaarders van de *pax*, besteedden althans in theorie meer aandacht aan het belang van de spelregels.

Barringer beschrijft dit thema in interactie met de architectuur van Olympia. Het levert een fraai geïllustreerd boek op dat inhoudelijk weet te boeien. Een beperking vormen de limieten in de tijd. Ik had graag meer willen horen over de verhouding van de 'klassieke' Griekse goden (zo laat als de vijfde eeuw!) en hun voorgangers in al die eeuwen daarvoor. Even spijtig is dat het verhaal zo abrupt stopt bij het verbod op heidense cultus en daarmee verbonden rituelen door keizer Theodosius in 393 AD. Barringers stelling dat de cultusplaats Olympia zich in de vroeg-Byzantijnse tijd tot een bloeiend *christelijk* centrum ontwikkelde (inleiding, 5) maakt bepaald nieuwsgierig. Het tot prestatie aanzettende maar toch gevaarlijke streven om sterker te willen zijn dan anderen, het interpreteren van het winnen als blijk van gunst van de hoogste machten; dat zijn ook in de latere geschiedenis van het christelijke Europa geen onbekende accenten gebleven en in een post-religieuze wereldcultuur al evenmin (zie het actuele voorbeeld in China). Te hopen valt dat de discussie daarover in een breed kader zal worden gevoerd, over de (toch altijd kunstmatige) indeling heen van de geschiedenis in tijdperken, gebieden en specialismes.

